

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXV. Corollaria momentosa ex dictis cap. 23. & 24.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

„tibus. Ipse enim dixit, non te derelinquam,
 „non te deseram. Timebas mala nescio quæ;
 „propterea pecuniam servabas. Tene fide-
 „jussorem, hoc Deus tibi dicit: non te dere-
 „linquam, non te deseram. Homo si pro-
 „mitteret, crederes. Deus promittit, & du-
 „bitas? Promisit, scripsit, cautionem fecit;
 „esto securus.

253 Si non licet, omisâ eleëmofynâ, pecu-
 niam servare pro malis & calamitatibus, quæ
 possunt accidere; quantò minùs id licet pro
 altiori statu per pecuniam acquirendo in ter-
 ra: cum vanum & stultum sit cogitare de
 acquisitione statûs altioris in terra, negli-
 gendo acquisitionem statûs altioris in cælo,
 quem certò acquireret, superflua tua in
 pauperes erogando: *Perde pecuniam propter
 fratrem* (ait Sapiens Eccli. 29.) *pone the-
 saurum in præceptis Altissimi, & proderit ti-
 bi magis quàm aurum,* vel status altior. Nam,
 ut Augustinus ait lib. 1. contra advers. leg.
 & Proph. c. 16. *perparum est quod in eleëm-
 ofynam datur, sed cum pie datur, æternum
 inde meritum comparatur. Imò æternum reg-
 num (quo nullus status altior) juxta illud:
 Possidete paratum vobis regnum . . . . esurivi
 enim, & dedistis mihi manducare.*

254 Nec solùm id vanum stultumque est; est
 & Evangelio prorsus adversum: cum sit
 diligere mundum, & mundi gloriam, eam-
 que sine meritis quærere & ambire, contra
 id quod scriptum est: *Nolite diligere mun-
 dum, nec ea quæ sunt mundi.* Et rursus:
non quæro gloriam meam. Denique si liceret
 divitibus, solâ pecuniâ, sine aliis meritis,
 gradus, & titulos nobilitatis sibi comparare,
 eoque nomine excusare se ab eleëmofynis,
 deque superfluo ad statum præsentem sese
 excusare; non solùm liceret ipsis eximere
 se ab obligatione dandi eleëmofynam, sal-
 tem extra necessitatem extremam; sed & li-
 ceret, omisâ eleëmofynâ, solâ pecuniæ vi,
 cupiditati atque exaltationi suæ, suorumque
 filiorum, absque termino & mensura indul-
 gere. Neque enim exaltationis mensura es-
 set pro mensura meritorum, sed pro men-
 sura divitiarum; quas si liceret (pauperi-
 bus neglectis) magis & magis augere, ad
 majores & majores honorum titulos compa-
 randos; eundem in finem liceret eas in in-
 finitum augere, majoresque & majores in
 infinitum honorum titulos per eas compa-
 rare. Quod tantò magis irrationabile est,
 quantò magis certum, quòd, ut optime
 Vianæus in l. de ordine amoris tr. 3. c.
 5. via ad novos honorum nobilitatisque
 titulos non est sola pecunia, quæ hominem
 honore dignum non reddit (uti constat
 ex Canonica Jacobi c. 2. & S. Thoma 2.
 2. q. 63. a. 3. de peccato acceptionis per-
 sonarum arguentibus eos, qui, solo divitia-
 rum intuitu, unum præ alio honorant) sed
 præclara gesta, quibus quispiam benè me-
 ritus est de Republica; de cuius bono re-

gimine est, ut janua occludatur comparan-
 dis solâ pecuniæ vi honorum titulis.

Interea vel hinc considerari potest, in quæ 255
 tandem præcipitia dilabuntur Casuistæ ju-
 niores, qui, improbatâ obligatione referendi
 omnes actus nostros deliberatos in Deum
 finem ultimum, permittunt finem actionis,
 saltem negativè ultimum, ponere in creatu-
 ra. Si enim hoc licitum sit, ipsemetagens,
 five gloria ipsius, esse poterit finis negati-
 vè ultimus aliquarum saltem actionum sua-
 rum, v. g. acquisitionis divitiarum. Per or-
 dinem ergo ad agentem, five gloriam exal-
 tationemque ipsius, desumi poterit mensura
 convenientiæ vel disconvenientiæ acquisi-
 tionis divitiarum. Et sic divitias super divi-
 tias, quantum quique poterit, coacervare
 poterit, ad finem negativè ultimum augen-
 di gloriam exaltationemque suam, five ac-
 quirendi sublimiorem & sublimiorem sta-
 tum. Hoc ipso namque quòd status subli-
 mitas, five exaltatio & gloria divitis, esse
 potest finis negativè ultimus acquisitionis di-
 vitiarum ipsius, sublimitas illa, five exalta-
 tio & gloria, major & major sine fine in-
 tendi poterit. Cum (uti tomo 1. demon-
 stravimus) in fine non sit mensura, sed in
 mediis ad finem; & idèò medicus quæ me-
 dicus intendere possit sanitatem quam per-
 fectam procurare potest, quia medicinæ fi-
 nis, sanitas est. Quia ergo divitis exaltatio
 secundum Juniores esse potest finis coacer-
 vationis divitiarum ipsius, majorem & ma-
 jorem sine fine & mensura exaltationem di-
 ves procurare & intendere poterit, eumque
 in finem divitias super divitias coacervare.
 Et sic vera erit damnata propositio, quæ
 dicit vix in secularibus reperiri superfluum,
 & vix aliquem teneri ad eleëmofynam de
 superfluo.

Hunc scopulum facilè declinant, qui no- 256
 biscum, imò cum divina Scriptura & Patri-
 bus, afferunt, quòd Dei (non hominis)
 gloria esse debeat finis etiam negativè ulti-
 mus omnium actionum nostrarum delibera-
 tarum. Unde cum per ascensum ad statum
 sublimiorem, per solam pecuniæ, non per
 meritorum viam, Dei gloria non promo-
 veatur, sed gloria hominis dumtaxat, quam
 homo pro fine etiam negativè ultimo ordi-
 nati amoris sui habere non potest; conse-
 quens est quòd in ordine ad finem istum
 pecuniam nec coacervare, nec aservare pos-
 sit amor ordinatus, sed amor inordinatus,
 seu vitiosa cupiditas dumtaxat.

CAPUT XXV.

Corollaria momentosa ex dictis cap. 23. &
 24. deducuntur.

DEducitur enim 1°. divites frequenter 257
 habere superflua; idque fati infinuari
 per hoc quod Scriptura dicit Luc. 3. *Qui*

habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet escas, similiter faciat. Quamvis enim verba ista sumi non debeant in toto suo rigore; apertè tamen insinuant, divites illos decipi, sicut & Casuistas ipsi patrociantes, qui superfluum non reputant, quod servatur vel ad statum sublimiorem solà pecuniâ comparandum, vel quod servatur ad expensas superfluas in superba ædificia, immodesta convivia, plebeie familie apparatus, æquè magnificum, ac sit apparatus nobilium, Baronum, Comitum, &c. vel quod servatur in opes non satis moderatas filiis destinatas, &c. Servatâ namque mediocritate circa apparatus familie, moderatione circa ædificia, convivia, opes filiis destinatas; modestiâ etiam se continent ab ambitu statûs altioris per solam pecuniâ vim, &c. faciliè apparebit, divites valdè frequenter habere superflua, in pauperes eroganda, prout apertè docent SS. Patres, Hieronymus epist. 150. ad Hedibiam q. 1. *Si plus habes, quam tibi ad victum & vestitum statui tuo convenienter necessarium est, illud eroga, & in illo debitoricem te esse noveris.* Chrysostomus homil. 28. in cap. 12. ad Heb. *Illi sunt supervacanea, sine quibus vivere possumus.* Augustinus in Psal. 147. *Multi superflua habemus, si non nisi necessaria teneamus: nam si inania queramus (superba utique ædificia, magnifica convivia, altiorem statum, &c.) nihil sufficit.* Unde in Psal. 38. improbat excusationem, quâ divites à dandis eleemosynis sese excusatos putant, quia superflua servant filiis suis. *Ista (inquit) est excusatio iniquitatis. . . . Filios habes? unum plus numeras, da aliquid & Christo.* Et serm. 1°. in Psal. 48. *Servant filiis suis, & illi filiis, & tertii filius. Quid Christo? Quid anime sue? Omnia filiis? Inter filios suos, quos habent in terra, computent unum fratrem, quem habent in celo; cui totum dare debebant, vel dividam cum illo.* Et l. 1. de decem chordis c. 12. *Magna excusatio; filius meus servo. Videamus. Servat tibi pater tuus; servas tu filiis tuis. Et sic per omnes. Et nullus facturus est precepta Dei. . . . Palliare se volumus nomine pietatis, & dealbare, ut quasi propter filios videantur servare, quod propter avaritiam servant.* Eodem modo eandem excusationem refellit D. Basilii homil. 7. in divites avaros.

258 Deducitur 2°. quod licet sancti Patres, per ea quæ ex ipsis proximè allegata sunt, non prohibeant divitibus, filiis tuis, vel aliis hæredibus, moderatas relinquere opes, ad convenientem eorum sustentationem, secundum statum suum: in eo tamen oportere esse terminum ac mensuram, nec omitendam pauperum curam, prout Basilii & Augustinus graviter monent. Quandoquidem parentes non possunt liberorum causâ divinas prævaricari leges, inquit Basilii. Enimverò cæcitas est magna nimis, adeò sollicitum esse de thesaurizando filiis

tuis in terra, & tam parum de thesaurizando sibi per eleemosynas in celo: cum terrenas divitias Deus in manu tua posuerit, ut per eas cælum lucrificeres, peccata tua redimeres, ac misericordiam pauperum misericordiam à Deo impetrares. *Cur enim in abundas (querit Basilii apud S. Thomam hæc ad 2.) ille verò mendicat; nisi ut in bona dispensationis merita consequaris; ille verò patientia bravii decoretur? Est panis famelici, quem tu tenes; nuda tunica, quam in conclave conservas; discolleati calcens, qui penes te marcescit; indigentis argentum, quod possides inhumatum.*

In statuenda porrò mensura, seu justa 259 moderatione congregandarum filiis opum, præterquam quod ratio habenda sit pauperum; juxta divinam legem; imitandus est paterfamilias Evangelicus, qui eam in talentorum suorum distributione mediocritatem servavit, ut alia superlucari ipsis foret necessarium. Neque enim gloriam Dei, neque Reipublicæ bonum, neque ipsorum & filiorum utilitatem verè quarunt (ipso proinde verè non amant) qui tantam hæredibus opum abundantiam relinquere fatigunt, ut hæreditariæ opes ipsis plusquam sufficiant, absque ulla necessitate aliquid superlucrandi. Imò magnum ipsis per hoc incentivum tribuunt detrectandi (ut fieri solet) laborem studiorum, vel officii Reipublicæ utilis, honestæve artis occupationem; quin potiùs otio se dedendi. Quo fit ut non solum Ecclesiæ inutiles sint, atque Reipublicæ, sed & ducant in bonis dies suos, iis dediti vitii, quæ otium, nimiaque opum abundantia parere solent. Frequens quippe experientia docet, crebrò fieri, quod postquam, ut filiis divitias congregarent, vix iis usi sunt ad proprias necessitates, eas filii cum extraneis devorent, dissipentque, teste Ecclesiaste, qui c. 6. ait: *Est & aliud malum sub sole, & quidem frequens apud homines: Vir, cui dedit Deus divitias, & substantiam, & honorem, & nihil deest anime sue ex omnibus quæ desiderat; nec tamen tribuit ei Deus potestatem ut comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud. Hoc vanitas, & miseria magna est.*

Deducitur 3°. decipi divites, qui putant 260 sibi licitum, mensam, supellectilem, reliquum familie apparatus metiri à viribus divitiarum, quasi tantum in iis consumere possint, quantum divitiæ patiuntur, augereque mensam, supellectilem, & familie apparatus, juxta divitiarum augmentum; ac per consequens mensæ, familie, ædificiorum &c. apparatus; apparatus nobilium, Baronum, Comitum, &c. parificare, si in divitiis pares sint. Aliàs vix darentur divites, superflua statûs habentes.

Deducitur 4°. divites prudenter quidem 261 facere, dum provident casibus fortuitis belli, litis, infirmitatis, &c. dum probabiliter,

& ut in pluribus sunt futuri (prout S. Thomas loquitur) sed non posse hoc facere cum neglectu pauperum, sive cum neglectu providendi sibi in sæculum venturum. Cùm factum sit solum providere corpori pro vita presenti, & negligere provisionem animæ pro vita venturi sæculi. Quem in finem oportet 1°. sic corporales opes dispertere in terris, ut spirituales opes per manus pauperum transportatæ recondantur in cælis. Quidquid itaque, excepto victu mediocri, & vestitu rationabili, superfuerit, non luxuriæ, non vanæ sollicitudini reservetur (hoc enim esset de crastino cogitare, quod Dominus prohibet) sed in thesauro cælesti per eleemosynam pauperum reponatur, ait Augustinus ferm. 277. aliàs 219. de temp. 2°. oportet meminisse angelicorum verborum S. Thomæ q. 33. a. 5. ad 2. *Bona temporalia, quæ homini divinitus conferuntur, ejus quidem sunt quantum ad proprietatem; sed quantum ad usum, non solum debent esse ejus, sed etiam aliorum, qui eis sustentari possunt, ex eo quod ei superfluis ad vitam mediocrem, & vestitum rationabilem.* Et idè ad sapientem repartitionem, 3°. meminisse oportet mediocritatis & moderationis in usu vitæ præsentis, prout supra dixi, & benè explicat S. Gregorius Nyssenus orat. 1. de pauperib. amand. dicens: „ Usui vitæ
 „ modum imponite: ne omnia vestra exiti-
 „ mate: sit pars etiam pauperum, & amico-
 „ rum Dei. Illius enim verè sunt omnia, quem
 „ habemus patrem; nos autem fratres sumus.
 „ Quapropter ut genere conjunctos, ac fra-
 „ tribus cernere hæreditatem: verum quando
 „ id factum non est, sed unus aut alter plus
 „ intervertit; reliqui partem unam saltem
 „ accipiant. Quòd si quis universam vult hæ-
 „ reditatem avertere, & sextâ, aut quin-
 „ tâ parte fratres excludere, ille frater non
 „ est, sed acerbis tyrannus, immitis, barba-
 „ rus; imò verò inexplebilis fera... vel po-
 „ tiùs ipsis etiam feris sævior & agrestior. Si-
 „ quidem & lupus ad devorandum prædam
 „ lupum sibi socium adjungit; & canes multi
 „ nonnunquam simul idem dilaniant corpus.
 „ At iste divitiarum suarum nullum ejusdem
 „ generis hominem participem facit. Mode-
 „ rata mensa sufficit tibi. Ne te in illud luxu-
 „ riæ pelagus demittas, ut convivia omni ge-
 „ nere ciborum instructa velis. .... Utere igi-
 „ tur; ne abutaris. Sic enim Paulus etiam edo-
 „ cuit 1. Cor. 7. Qui utuntur hoc mundo,
 „ tamquam non utantur. Si sic feceris, facile
 „ invenes, ut & disperteris ac des pauperi-
 „ bus, „ & probabiliter futuris provideas casu-
 „ bus. 4°. denique oportet meminisse divites e-
 „ jus quod scriptum est Matth. 5. *miserordes...
 „ misericordiam consequentur.* Cùm ergo Dei
 „ misericordiâ omnes vehementer indigeamus,
 „ misericordiis pauperum eam nobis concilia-
 „ re debemus. Cùm etiam omnes peccaveri-

mus, eleemosynis peccata nostra nos oportet redimere, uti suadetur Daniel. 6.

CAPUT XXVI.

Certum est, in extrema necessitate unicuique præceptam esse eleemosynam de superfluis ad vitam, tamen necessariis ad status splendorem, seu decentiam.

Quia in ejusmodi necessitate, amoris or-
 do postulat, ut plus diligamus vitam
 proximi, quàm splendorem ac decentiam
 status nostri: cùm vitam proximi, utpote
 præstantiorem, superiorisque ordinis, magis
 æstimare debeamus, eique per consequens
 postponere status nostri splendorem, patique
 ipsius jacturam, ne proximis vitæ jacturam
 patiat. Unde tunc maxime procedit, quod
 1. Joan. 3. scriptum est. *Qui habuerit sub-
 stantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum
 necessitatem habere, & clausit viscera sua ab
 eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Quod-
 que Gregorius Magnus homil. 20. in E-
 vang. ait: Minus proximum amare convinci-
 tur, qui non cum eo in necessitate illius etiam
 ea quæ sibi sunt necessaria partitur.* Enimverò
 qui succurrere perituro potest, si non succurre-
 rit, occidit. Lactantius l. 6. divinar. Instit.
 c. 11. *Et quisquis pascendo hominem servare
 poterat, si non pavisti, occidisti.* cap. pascè di-
 stinct. 86. ex Ambrosio, licet Ambrosii
 non sit, sed Anselmi l. 13. c. 28. Unde
 Eccli. 34. *Panis egentium, vita pauperum est:
 qui defraudat illum, homo sanguinis est.*

Nec contrarius est S. Thomas q. 32. a. 263
 6. cùm dicit, quòd *inordinatum esset, si ali-
 quis tantum sibi de bonis propriis subtraheret,
 ut aliis largiretur, quòd de residuo non posset vi-
 tam transigere convenienter, secundum proprium
 statum, & negotia occurrentia.* Nullus enim in-
 convenienter vivere debet. Nam ibidem tres
 excipit casus: quorum tertius est, quando oc-
 curreret extrema necessitas alicujus privatæ
 personæ, vel etiam aliqua magna necessitas
 Reipubl. Unde in 4. dist. 15. q. 2. a. 1. qua-
 stiunc. 4. *Præceptum legis obligat, quòd neces-
 sitati extraneorum absoluta (quæ est neces-
 sitas vitæ) primò subveniatur, quàm necessitati
 propria vel propinquorum conditionata; quæ est
 cùm quis indiget aliquo ad sui status decen-
 tem conservationem, ut antè dixit. Et quo-
 modò tunc dives negare posset, quando qui-
 dem in tali necessitate constitutus jure pos-
 set accipere? Nam ut ibidem ad 2. ait: *Quando
 alius est in statu extreme necessitatis,
 efficiuntur ei omnia communia.* Unde etsi per
 violentiam vel furtum acciperet, non pec-
 caret. Vel ergo tunc dives tenetur dare, nec
 potest accipientem prohibere, vel dari potest
 bellum utraque ex parte justum. Si utique
 in ea necessitate constitutus per vim acci-
 pere conetur à divite, & accipientem dives
 conetur per vim impedire.*